

ser i skattekontrolloven kunne have været spredt ud på en række skattelove.

Bortset fra sådanne tekniske metodevalg må udviklingen i omfanget af kontrolbestemmelser, der giver forvaltningsmyndigheder adgang til privat ejendom uden retskendelse, ses i lyset af den stadigt mere intense samfundsregulering, herunder den stadige udvidelse af grundlaget for skatter og afgifter, der nødvendiggør – hvis man ønsker at opretholde det hidtidige kontrolniveau fsva. skatter og afgifter – at man udvider kontrolbestemmelserne til også at omfatte disse nye områder.«

Miljø- og Energiministeriet har afgivet en udtalelse om de relevante bestemmelser fordelt på enkelte lovgivningsområder. Ministeriet har oplyst, at det på grund af omfanget og bredden i ministeriets lovgivning ikke er muligt at give en generel udtalelse om udviklingen, der dækker det samlede ministerium.

2.3. Retspolitiske overvejelser

Spørgsmålet om, i hvilket omfang der i lovgivningen bør gøres undtagelse fra grundlovens hovedregel, er bl.a. behandlet i Betænkning 1039/1985 om Tvangsindgreb uden for Strafferetsplejen. Betænkningen er afgivet af et udvalg med professor, dr.jur. Bent Christensen som formand.

I betænkningen (side 137) anføres bl.a., at bestemmelser uden for strafferetsplejen, som hjemler adgang til privat ejendom, i almindelighed ikke indeholder nogen angivelse af de betingelser (retsfaktum), som skal være opfyldt for, at det pågældende indgreb kan foretages. I forlængelse heraf anføres bl.a. følgende (a.st.):

»Langt de fleste indgreb er begrundet i kontrolhensynet, ofte stikprøvekontrol. [Det er] netop det stikprøvemæssige – og dermed uforudsigeligheden – der giver ordningen værdi. På denne baggrund kan retsfaktumbeskrivelsen i disse tilfælde vanskeligt være præcis. Hvis der er tale om tvangsindgreb som oplysningsmiddel, er de retsstiftende kendsgerninger (betingelser) næsten altid enkle og let konstaterbare. Et krav om retskendelse vil efter udvalgets opfattelse derfor ofte være et unødigt omsvøb, der vil belaste domstolene med unødige sager og svække forvaltningsmyndighedens kontrolmuligheder, uden at der reelt er vundet noget i retssikkerhedsmæssig henseende. Som tidligere nævnt er problemet i sidste ende, om det er domstolene eller forvaltningsmyndighederne, der skal have det overordnede ansvar for lovgivningens overholdelse.

Udvalget finder derfor, at man i tilfælde, hvor tvangsindgreb er hjemlet af kontrollensyn eller som oplysningsmiddel bør undlade at stille krav om retskendelse. Man finder dog at måtte henvende opmærksomheden på, at udvalget opfatter retskendelsesspørgsmålet som et led i fremgangsmåden ved udnyttelsen af en allerede hjemlet materiel beføjelse. Udvalgets synspunkt er, at man i forbindelse med overvejelserne om indførelse af hjemmel til tvangsindgreb nøje bør tage stilling til, om det er nødvendigt at der gives materielle beføjelser. Findes det at være tilfældet, er der efter udvalgets opfattelse i almindelighed ikke reelt indhold i et krav om retskendelse.«

Justitsministeriet er enig i udvalgets synspunkter. Det er vanskeligt at se, hvilket formål et krav om retskendelse skulle tjene i tilfælde, hvor domstolene reelt ikke har noget at tage stilling til. I givet fald ville retten i realiteten blot skulle på se, at det var den rette myndighed, der havde fremsat begæringen om adgang til den pågældende lokalitet.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det spørgsmål, der i sådanne tilfælde har retssikkerhedsmæssig betydning, derfor snarere, om det – som udvalget er inde på – er nødvendigt at tillægge forvaltningsmyndigheder materiel adgang til privat ejendom m.v.

I overensstemmelse hermed forsøger Justitsministeriet – i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af andre ministeriers lovforslag – generelt at undgå, at de unødigt medtages bestemmelser, der gør det muligt for offentlige myndigheder at skaffe sig adgang til privat ejendom. Det bør bl.a. overvejes, om der kan fastsættes andre egnede, mindre indgribende kontrolforanstaltninger. Er der imidlertid et særligt behov for en sådan adgang, bestræbes denne adgang begrænset mest muligt – eventuelt således, at der alene gives adgang til forretningslokaler, mens private boliger holdes udenfor. Endelig anmodes de enkelte ministerier om i bemærkningerne at give en begrundelse for bestemmelsens medtagelse, ligesom en udførlig angivelse af bestemmelsens anvendelsesområde bør anføres.

For så vidt angår bestemmelser, som kan give anledning til tvivl om, hvorvidt kravet om retskendelse er fraveget, jf. pkt. 2.1.2 ovenfor, vil Justitsministeriet anmode ministerierne om at overveje, om disse bestemmelser bør opretholdes. Hvis dette findes nødvendigt, vil Justitsministeriet anmode ministerierne om ved førstgiving